

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ ЯК СКЛАДНИК ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Дрогайцев О. І. Комп'ютеризація як складник інформаційної освіти.

У статті розглянуто питання актуальності комп'ютеризації навчального процесу у сучасній школі. Комп'ютерна освіта розуміється як динамічний процес, основні тенденції його розвитку пов'язані з розширенням сфери використання комп'ютера в навчально-виховному процесі. Розкрито дидактичні можливості мережі Інтернет.

Ключові слова: інформатизація, комп'ютеризація освіти, навчально-виховний процес.

Дрогайцев О. И. Компьютеризация как составляющая информационного образования.

В статье рассматривается вопрос актуальности компьютеризации учебного процесса в современной школе. Компьютерное образование понимается как динамический процесс, основные тенденции его развития связаны с расширением сферы использования компьютера в учебно-воспитательном процессе. Раскрыты дидактические возможности сети Интернет.

Ключевые слова: информатизация, компьютеризация образования, учебно-воспитательный процесс.

Drogaytsev O. I. Computerization as a component of informational education.

The article considers the issue of computerization of the educational process in modern schooling. Computer education is understood as a dynamic process, the main trends of its development are associated with the expansion of computer usage in the educational process. The didactic possibilities of the Internet are revealed.

Key words: informatization of the studying process, studying process computerization.

Сучасна концепція інформатизації освіти ґрунтується на працях Б. Алганіна, Б. Кисельова, С. Ландо, І. Орешкова, Б. Сем'янінова, Д. Черешніна та ін. Нині цією проблемою опікуються такі науковці, як: Н. Абакумова, А. Зав'ялов, В. Каптелін, О. Матвієнко, І. Новик, І. Роберт, Г. Тамм, О. Тихомиров, О. Смолянінова, С. Янковський. Питання комп'ютерної грамотності, інформаційної культури розв'язуються в роботах В. Буєленко, Є. Велихова, А. Єршова, Г. Клейман, В. Монахова, С. Пейперт, Б. Хантер розробляють проблему підготовки сучасних фахівців у царині комп'ютерних та інформаційних технологій; М. Макарова, А. Уваров, В. Шолохович досліджують питання визначення умов ефективного оволодіння мережевими технологіями і телекомунікаціями та їх використання у професійній діяльності та навчанні.

Сучасну школу спрямовано передусім на максимальний розвиток здібностей людини до самореалізації. А це можливо лише за умови створення необхідної організаційної та правової основи для доступу до різних джерел інформації, формування і розвитку в особистості

здібностей, пов'язаних з її пошуком, обробкою, сприйняттям, розумінням, використанням, тобто з *інформаційною компетентністю*. Людина, що не володіє інформаційними технологіями, втрачає один із адаптаційних механізмів у соціумі, який динамічно розвивається. Інформаційні засоби і технології є ніби інформаційними органами, «продовженнями» людини (М. Маклюен). Відтак виникає проблема формування й розвитку інформаційної культури індивіда. Інформаційний підхід в освіті забезпечує особистості право вибору напрямку освіти, тобто уможливилася впровадження достатньо ранньої *диференціації навчання* і створення *безперервної освіти*.

Аналіз наукових джерел і вивчення практичного досвіду підготовки майбутнього педагога дозволить визначити *суперечності* в розвитку інформаційної освіти загалом й інформаційної компетентності зокрема:

- між швидким накопиченням знань у суспільстві та обмеженими можливостями їх засвоєння індивідом;

- між колективними формами навчання, що є характерними для класно-урочної системи, та індивідуалізацією навчання, що стимулюється активним використанням комп'ютерів;

- між правом отримати інформацію і бути захищеним від її загрози для людської психіки. Ця проблема пов'язана з *правовими основами* розповсюдження інформації не тільки в суспільстві, але й у системі освіти, а саме: права учнів на отримання інформації; захист від використання інформації про школярів і студентів іншими особами їм на шкоду і від несанкціонованого доступу до шкільних баз даних; авторське право, використаня в освітніх цілях інформації, яка підлягає забороні безплатного розповсюдження; захист інформації від навмисного та ненавмисного псування тощо;

- між міжособистісними контактами, що постійно зменшуються, і розповсюдження «знеособленої» інформації. Ця суперечність пов'язана з феноменом «хакерства» – появи категорії людей, що бажають поринути в віртуальний світ на екрані комп'ютера, активно взаємодіють із ним, але відірвані від реального світу.

З правовим аспектом розповсюдження інформації пов'язано, наприклад, Міжнародний проект «Європейські комп'ютерні права», що успішно функціонує в понад 140 країнах світу. Мета цього проекту – створити міжнародну систему автоматизованої сертифікації користувачів персональних комп'ютерів. Сертифікат ECDL (European Computer Driving Licence) – Європейські комп'ютерні права – є загальноприйнятим стандартом, який підтверджує, що його власник знає базові концепції інформаційних технологій, уміє користуватися персональним комп'ютером і його основними додатками. Через Північноєвропейський Комп'ютерний Союз (NDU) і Європейський Комп'ютерний Союз (CEPIS) ідея підтвердження компетентності в царині інформаційних технологій отримала визнання як головна міра щодо підвищення загального рівня користування комп'ютерами в інформаційному співтоваристві, рекомендована Європейською комісією до використання всіма країнами – членами Євросоюзу для використання як базового стандарту в цій сфері [1].

О. Матвієнко слушно зауважує, що в сучасній практиці інформатизації (як суспільства, так і освіти) «<...> існує чітко визначена тенденція в пріоритетах розвитку складників інформатизації – спочатку комп'ютеризація, під якою розуміють вдосконалення засобів пошуку й оброблення інформації й насичення (часто безсистемне) всіх сфер соціальної практики комп'ютерами, а потім – інтелектуалізація – розвиток знань і здатностей людей до сприйняття і створення інформаційних повідомлень» [2]. Дослідник підкреслює, що такий шлях є не діалектичним, а антагоністичним, тому що «теми комп'ютеризації суттєво випереджають можливості людини у сприйнятті, пошуку інформації, формуванні інформаційних потреб, що має для суспільства відповідні соціальні наслідки – інформаційну, освітню й соціальну нерівність, загрозу інформаційній безпеці людини тощо» [2]. На його думку, уникнути зазначених суперечностей можна, «розвиваючи інтегровані напрями освіти відповідно до розвитку інформаційного суспільства, одним із яких є медіа-освіта» [2, с. 108].

Зупинимося на цьому детальніше. Основна мета *комп'ютеризації* освіти – підготувати учнів до життя в інформатизованому суспільстві, тобто суспільстві, де питомої ваги набувають різні види діяльності з оброблення інформації й провідне місце в усіх царинах діяльності належить інформаційним технологіям; підвищити ефективність навчання шляхом упровадження засобів інформатизації. Комп'ютерна освіта – це динамічний процес, основні

тенденції його розвитку пов'язані з розширенням сфери використання комп'ютера в навчально-виховному процесі.

У науковій літературі визначаються можливості використання комп'ютера як засобу навчання іноземних мов, а саме:

1) комп'ютери полегшують процес набуття різних мовних, мовленнєвих, комунікативних навичок;

2) надають вправи і завдання, контролюють їх виконання студентами;

3) адаптують вправи до кожного студента, забезпечують негайну реакцію;

4) допомагають сформувати і розвинути у студентів уміння об'єктивної самооцінки своїх знань;

5) дозволяють уникнути проблеми виникнення психологічного бар'єру під час вивчення іноземної мови (скутість, сором'язливість, страх помилитися тощо);

6) допомагають навчитися швидко відшукувати потрібну інформацію та оцінювати її;

7) формують інформаційну та комп'ютерну грамотність, інформаційну компетентність [3].

А. Верлань і Н. Тверезовська підкреслюють: «Сучасні технології охоплюють діапазон використання комп'ютера в навчанні від інструктора до помічника, зокрема інформаційні-програмоване та інтелектуальне навчання, експертні системи, гіпертекст, мультимедіа, мікросвіти, імітаційне навчання, демонстрації тощо» [4]. Ці окремі методики застосовуються залежно від навчальної мети (проаналізувати й оцінити знання учня, зрозуміти його тощо), ситуації та дидактичних принципів.

Безумовно, без комп'ютера сьогодні неможливо уявити навчальний процес. Розвиток комп'ютеризації освіти розширює коло навчальних завдань, наприклад: використання задач на моделювання та імітацію, задач нового типу (на «заглиблення» учнів у соціальне середовище чи виробничу ситуацію, на рефлексію учнями своєї діяльності тощо). З'явилися принципово нові засоби інформаційних технологій навчання: навчальні ігри та ігрові середовища, експертні системи, гіпертекстні навчальні системи тощо. Широкі дидактичні можливості надаються мережею Інтернет: пошук необхідної навчальної або науково-методичної інформації, створення Інтернет-сайтів, які дають простір для комунікації та розміщення навчальних матеріалів, висті облік результатів навчання, здійснювати зв'язок між учасниками навчального процесу тощо. Викладач має бути компетентним у комп'ютерно-технологічному аспекті (володіти достатньо високим рівнем інформаційної компетентності), оскільки від нього вимагатиметься не лише вміння зайти до сайту або зв'язатися зі студентом за допомогою певного з доступних засобів телекомунікацій, а й володіння знаннями, необхідними для використання html-генерувальних програм (FrontPage, Dream Weaver, Netscape Composer) та вміння виконувати функції вебмайстра.

Отже, використання мережі Інтернет сприяє формуванню в навчальному закладі «технології відкритого навчання», що допомагає створювати якісно новий інформаційно-освітній простір, у якому інформаційний потік, що постійно зростає, спонукає учасників процесу переходити від моделі накопичення знань до системи оволодіння навичками самоосвіти.

Література

1. Даниельсен О. Путь в информационное общество [Электронный ресурс] / О. Даниельсен, М. Лазарева. – Режим доступа: <http://ecd1.ru>
2. Матвієнко О. В. Освіта в інформаційному суспільстві / О. В. Матвієнко // Педагогіка і психологія. – 2004. – №2 (43). – С. 106–112.
3. Гончаренко Е. В. К вопросу об использовании компьютера / Е. В. Гончаренко, Е. В. Панченко // Материали III Международной научной конференции / [сост. Т. С. Пристайко]. – Днепропетровск: Пороги, 2007 – С. 351–353.
4. Верлань А. Ф. Дидактичні принципи в умовах традиційного і комп'ютерного навчання / А. Ф. Верлань, Н. Т. Тверезовська // Педагогіка і психологія. – 1998. – №3 (20). – С. 126–132.